

БЕКІТІЛДІ

«АСКО» АҚ Директорлар Кеңесінің хаттамасымен
ДК хаттамасы №02-16
2016 жылғы 11 қаңтар

АВТОМОБИЛЬ КӨЛІГІН ҚАЙЫРЫМДЫ САҚТАНДЫРУ ЕРЕЖЕЛЕРІ

(09 қазан 2018 ж. №СД 45-18 Директорлар Кеңесі хаттамасымен расталған өзгерістермен)

1. ЖАЛПЫ ЕРЕЖЕЛЕР

1.1. Бұл Автомобиль көлігін қайырымды сақтандыру ережелері (әрі қарай – Ережелер) – «АСКО» АҚ-ның ішкі құжаты болып табылады (әрі қарай – Сақтандырушы), ол сақтандыру шарттарын, автомобиль көлігін қайырымды сақтандыру келісімдерін (әрі қарай – Сақтандыру келісімі) жасау тәртібін және олар бойынша сақтандыру төлемдерін жүзеге асыру шарттарын анықтайды, мұнда тараптар – құқықтық қабілеті бар азаматтар немесе заңды тұлғалар (әрі қарай – Сақтанушылар).

1.2. Осы Ережелерде келесі ұғымдар қолданылады:

Автомобиль көлігінің құралы (әрі қарай – АҚ) – бұл автобус, микроавтобус, жеңіл және жүк автомобильдері, автожүк тіркемелері, седельді тартқыштарға арналған жартылай тіркемелер, сондай-ақ белгілі бір жүк түрлерін тасымалдауға арналған арнайы және әртүрлі, негізінен транспортқа жатпайтын жұмыстарды орындауға арналған арнайы автомобильдерді қоса алғанда, автомобиль көлігінің қозғалмалы құрамының бірлігі.

Пайда алушы – Сақтандыру келісіміне сәйкес сақтандыру төлемін алушы тұлға. Пайда алушылар заңды тұлғалар немесе азаматтар болуы мүмкін. АҚ тек Сақтанушы немесе Пайда алушы мүддесі бар тұлғаның пайдасына сақтандырылуы мүмкін.

Қосарланған (көптік) сақтандыру – бір объектіні бірнеше Сақтанушыларда әрқайсысымен жеке Сақтандыру келісімдері бойынша сақтандыру.

АҚ-ның нарықтық құны – объектіні бәсекелестік жағдайында мәміле негізінде өткізу кезінде ең ықтимал баға, мұнда мәміленің тараптары объекті туралы барлық қолжетімді ақпаратқа ие, ал мәміле бағасына қандай да бір төтенше жағдайлар әсер етпейді.

Қасақана тонау – сақтандырылған АТ немесе оның бөліктерінің ашық жолмен ұрлануы.

Сақтандыру қатері – АТ-ның жойылуы немесе зақымдалуы мүмкін ықтимал оқиға немесе оқиғалар жиынтығы.

Сақтандыру жағдайы – орын алған оқиға, оның нәтижесінде Сақтандыру келісімі сақтандыру төлемін жүргізуді қарастырады.

Сақтандыру жарнасы – Сақтанушы Сақтандырушыдан келісімде көрсетілген мөлшерде сақтандыру төлемін жасау міндетін қабылдау үшін төлеуге міндетті ақша сомасы.

Сақтандыру сомасы – сақтандырылған объектінің құны және сақтандыру жағдайы туындаған жағдайда Сақтандырушының жауапкершілігінің шекті көлемі.

Сақтандыру төлемі – сақтандыру жағдайы туындаған кезде Сақтандырушының сақтандыру сомасының шегінде төлеуге міндетті ақша сомасы.

Сақтанушылар – АҚ-ға иелік ету, пайдалану және распоряжение құқықтарына ие заңды тұлғалар немесе құқықтық қабілеті бар азаматтар.

Ұрлық – сақтандырылған АҚ немесе оның бөліктерінің жасырын ұрлануы.

Хулигандық әрекет – қоғам тәртібін ерекше дерзкі бұзу, қоғамға айқын құрметсіздік білдіру, азаматтарға күш қолдану немесе оны қолдану қаупімен, сондай-ақ басқа тұлғаның мүлкін (сақтандырылған АҚ немесе оның бөліктері) жою немесе зақымдау, немесе ерекше цинизммен сипатталатын ашық келеңсіз әрекеттер жасау.

2. САҚТАНДЫРУ ОБЪЕКТІЛЕРІ ТІЗБЕСІ

2.1. Осы Ережелерге сәйкес сақтандыру объектісі – Сақтанушының мүлдіктік мүддесі, ол сақтандырылған АҚ-ға иелік ету, пайдалану, распоряжение жасау барысында туындаған зиянды толық немесе ішінара өтеу көлеміндегі сақтандыру төлемдерін жүзеге асырумен байланысты, оның ішінде ұрлық немесе тонау, сондай-ақ зақымдануы немесе жойылуы жағдайлары.

2.2. Осы Ережелерге сәйкес сақтандыруға жататындар:

- Автомобиль көлігі (жеңіл, жүк және жүк-жолаушы автомобильдері, тіркемелер мен жартылай тіркемелер (заводтық өндіріс), автобустар мен микроавтобустар, мотоциклдер, мотороллерлер, мопедтер, мотоарбалар, мотоарттар және қар шаңғысы көліктері, квадроциклдер);
- Қосымша орнатылған жабдықтар мен АҚ-қа арналған құралдар (автомобильдік теле-радиоаппаратура, салондарға қосымша жабдықтар, зауыттық жабдыққа кірмейтін жарық және сигнал жабдықтары, арнайы бояу, тіркемені тартуға арналған қондырғылар).

3. САҚТАНДЫРУ СОМАЛАРЫН АНЫҚТАУ ТӘРТІБІ

3.1. Сақтандыру сомасы Сақтандыру келісімімен белгіленеді.

3.2. Сақтандыру сомасы АҚ-ның нарықтық құнынан аспауы тиіс.

3.3. Сақтандыру келісімі әрекеттесіп тұрған кезеңде Сақтанушы Сақтандырушының келісімімен сақтандыру сомасын өзгерте алады.

3.4. Сақтандыру сомасын ұлғайту кезінде Сақтандыру келісімі қайта рәсімделеді, жаңа есептелген сақтандыру жарнасын төлеумен, бұл сақтандыру келісімінің әрекет ету мерзімінің аяқталуына дейін қалған толық ай санына сәйкес есептеледі.

3.5. Сақтанушының өтініші бойынша сақтандыру сомасын азайту тек осы Сақтандыру келісімі бойынша бұрын сақтандыру төлемдері жүргізілмеген жағдайда ғана жүзеге асырылады.

3.6. Сақтандыру келісімі бойынша сақтандыру сомасы жүзеге асырылған төлемдердің мөлшерінде азаяды.

3.7. Зақымданған АҚ-ны қалпына келтіру немесе ауыстыру кезінде сақтандыру сомасы Сақтандырушының келісімімен бастапқы мөлшеріне дейін ұлғаюы мүмкін.

3.8. Егер сақтандыру келісімімен белгіленген сақтандыру сомасы сақтандыру жағдайы туындаған сәтте:

- сақтандырылған АҚ-ның нарықтық құнынан төмен болса, мүлдіктің үлесі бойынша сақтандыру (толық емес сақтандыру) қолданылады және сақтандыру жағдайы туындаған кезде төлем осы Ережелердің 12.5-тармағына сәйкес жүзеге асырылады;
- АҚ-ның нарықтық құнынан жоғары болса, Сақтандырушы біржақты тәртіппен сақтандыру сомасын сәйкес мөлшерге дейін азайтады.

3.9. Бір жылдық мерзімге жасалған Сақтандыру келісімі әрекет ететін кезеңде, Сақтанушы Сақтандырушының келісімімен сақтандыру сомасын өзгерте алады.

Сақтандыру сомасын ұлғайту кезінде негізгі Сақтандыру келісімінің әрекет ету мерзімінде қосымша келісім жасалып, қосымша сақтандыру жарнасы төленеді. Қосымша сақтандыру бойынша сақтандыру жарнасы (СП қос.) келесі формула бойынша есептеледі:

$$\text{СП доп.} = (\text{СП2} \times \text{K2}) - (\text{СП1} \times \text{K1}) \quad (1)$$

қайда:

СП1 – Сақтандыру келісімі бойынша бастапқыда төленген сақтандыру жарнасы;

СП2 – Сақтандыру сомасын ұлғайтуға байланысты есептелген сақтандыру жарнасы;

K1 – өзгерістер енгізілген сәтке дейінгі Сақтандыру келісімінің толық айлардағы әрекет ету мерзіміне сәйкес коэффициент;

K2 – сақтандыру сомасын ұлғайту сәтінен бастап Сақтандыру келісімінің әрекет ету мерзімі аяқталғанға дейінгі мерзімге сәйкес коэффициент.

K1, K2 – 1-кестеге сәйкес анықталады.

Сақтандыру келісімінің әрекет ету мерзімі бойынша	1-ге дейін	1-ден 2-ге дейін	2-ден 3-ге дейін	3-ден 4-ге дейін	4-ден 5-ге дейін	5-ден 6-ге дейін	6-ден 7-ге дейін	7-ден 8-ге дейін	8-ден 9-ге дейін	9-ден 10-ге дейін	10-ден 11-ге дейін	11-ден астам
K, K1, K2	0,20	0,35	0,50	0,60	0,65	0,70	0,75	0,80	0,85	0,90	0,95	1,00

3.10. Сақтандыру келісімінде әр сақтандыру жағдайы бойынша шартсыз немесе шартты франшиза қарастырылуы мүмкін. Франшизаның түрі мен мөлшері Сақтандыру келісімінде белгіленеді.

Франшиза – Сақтандыру келісімінің шарты, ол Сақтандырушыны белгілі бір мөлшерден аспайтын сақтандыру төлемін жасау міндетінен босатады. Франшиза сақтандыру сомасының (зиян мөлшері) пайыздық мөлшері немесе абсолюттік сома түрінде белгіленеді.

Шартты франшиза кезінде Сақтандырушы франшиза мөлшерінен аспайтын төлемнен босатылады және зиян мөлшері франшизадан асса, оны толық өтеуге міндетті.

Шартсыз франшиза кезінде сақтандыру төлемі франшиза сомасын шегеріп есептеледі.

4. САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙЛАРЫНЫҢ ТІЗБЕСІ

4.1. Сақтандыру жағдайы – АТ пайдалану барысында кенеттен пайда болған, күтпеген оқиға, оның нәтижесінде АҚ зақымдануы, жоғалуы немесе жойылуы.

4.2. Осы Ережелерге сәйкес АҚ осы бапта көрсетілген тәуекелдерден сақтандырылуы мүмкін, атап айтқанда:

«**Ұрлау**» – ұрлық мақсаты жоқ, заңсыз АҚ-ны иемдену, нәтижесінде АҚ немесе оның қосымша жабдығы зақымдалуы немесе жойылуы мүмкін.

«**Үшінші тұлғалардың заңсыз әрекеттері**» – үшінші тұлғалардың әрекеттері салдарынан сақтандырылған АҚ-ның ұрлануы немесе зақымдалуы, оның ішінде ұрлық, тонау, хулигандық әрекеттер.

«**Табиғи апаттардан келетін зиян**» – табиғи сипаттағы апаттар нәтижесінде АҚ-ның зақымдалуы немесе жойылуы, оған дауыл, боран, циклон, жаңбыр, град, қалың қар жауу, жер сілкінісі, сел, жарылыс, құз түсіру, опырылу, тасқын, су тасқыны жатады.

«**Жол-көлік оқиғасынан келетін зиян**» – жол-көлік оқиғасының (әрі қарай – ЖКО) нәтижесінде АҚ зақымдалуы немесе жойылуы, аударылуы, басқа АҚ-мен соқтығысуы.

«**Қосымша жабдыктан келетін зиян**» – ЖКО, табиғи апаттар, басқа күтпеген оқиғалар немесе үшінші тұлғалардың заңсыз әрекеттері нәтижесінде қосымша жабдықтың зақымдалуы немесе жойылуы.

«**Басқа күтпеген оқиғалардан келетін зиян**» – АҚ-ның өрт, жарылыс, найзағай соғуы, мұз астына бату, қозғалмайтын немесе қозғалатын объектілерге соғылу (құрылыс, кедергілер, жануарлар және т.б.), әйнек сынуы (үшінші тұлғалардың заңсыз әрекеттерін қоспағанда) сияқты күтпеген оқиғалардан зақымдалуы немесе жойылуы.

4.3. 4.2-тармақта көрсетілмеген жағдайлардан туындайтын АҚ-ның толық немесе бөліктік зақымдалуы қосымша сақтандырылуы мүмкін.

5. САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙЛАРЫНАН ШЫҒАРЫЛУЛАР ЖӘНЕ САҚТАНДЫРУДЫ ШЕКТЕУ

5.1. Сақтандырушы Сақтандыру келісімін жасамай қоюға құқылы, егер сақтандыру ұсынылған объект:

- 15 жылдан асқан АҚ;
- негізгі қызметі жолаушылар тасымалы болып табылатын заңды тұлғалар немесе азаматтардың АҚ-сы;
- шассисі (рама) немесе қозғалтқыш нөмірі жоқ немесе құжаттарына сәйкес келмейтін АҚ;
- апатты жағдайда тұрған, ауыр зақымдар мен елеулі коррозиясы бар АҚ;

- Қазақстан Республикасында кедендік рәсімделуден өтпеген АК.

5.2. Сақтандыру жағдайларынан шығарылады:

- Сақтандырушының жазбаша келісімінсіз АК-ны жалға беру, жүк немесе жолаушылар тасымалдау, прокат, лизинг, кепілдік, оқу немесе спорт мақсатында пайдалану кезінде келтірілген зиян;
- АК-ның зауыттық комплектациясына кірмейтін бөліктердің жойылуы, егер олар қосымша сақтандырылмаған болса;
- сақтандыру шарттарында қарастырылған басқа оқиғалар.

5.3. Сақтандыру жағдайы болып саналмайды:

- Егер қосымша сақтандырылмаған болса, фирмалық белгілер, эмблемалар, антенналар, декоративтік қақпақтар, шыны сүрткіштер, сыртқы айна бөліктерінің ұрлануы;
 - АК-ның электрлік бөлігінде зауыттық ақау немесе механикалық зақым, тежегіш жүйесін пайдалану салдарынан беріліс қорабының бұзылуы;
 - Сақтандырылған АК-ның зақымдалуы немесе жойылуы келесі себептерден:
 - а) Сақтанушы, Пайда алушы немесе АК-ны заңды түрде басқаруға рұқсаты бар тұлға Қазақстан Республикасындағы өрт қауіпсіздігі нормаларын немесе көлік құралдарын пайдалану шарттарын, жол қозғалысы ережелері мен жауапты тұлғалардың міндеттерін орындамаған жағдайда;
 - б) Ядролық жарылыс, радиация немесе радиоактивті ластану әсері;
 - с) Соғыс қимылдары;
 - д) Азаматтық соғыс, террорлық әрекеттер, әртүрлі халық көтерілістері, жаппай тәртіпсіздіктер немесе ереуілдер;
- Сақтандыру шарттарында көрсетілген басқа жағдайлар.

6. САҚТАНДЫРУ ЖАРНАСЫ ЖӘНЕ ОНЫ ТӨЛЕУ ТӘРТІБІ

6.1. Сақтандыру жарнасының мөлшері Сақтандыру келісімімен белгіленеді және сақтандыру сомасына, сақтандыру мерзіміне және сақтандыру тарифіне байланысты болады.

Сақтандыру тарифінің мөлшері актуарлық есептеулер негізінде анықталады және сақтандырылатын АТ сипаттамаларына, сақтандыру тәуекелдеріне, сондай-ақ сақтандыру жағдайының пайда болу ықтималдығына және мүмкін зиян мөлшеріне әсер ететін басқа факторларға тәуелді болады.

Сақтандыру тарифтерін өзгерту тәуекел дәрежесін өзгертетін жағдайлар болғанда, сондай-ақ Сақтанушының өткен кезеңдегі АТ сақтандыру нәтижелеріне (төлемдердің болуы немесе болмауы) байланысты жүргізілуі мүмкін.

6.2. Сақтандыру жарнасын төлеу тәртібі мен мерзімі Сақтандыру келісімімен белгіленеді.

Сақтандыру жарнасын, оның ішінде бөліп төлеу мерзімі бар болса да, уақытында төлемеген жағдайда Сақтандырушы Сақтанушыдан айыппұл өндіруге құқылы.

Сақтандыру келісімі бойынша сақтандыру жарнасын уақытында төлемеген жағдайда басқа да салдарлар қарастырылуы мүмкін.

6.3. Қысқа мерзімді Сақтандыру келісімі – Сақтанушымен 1 жылдан аз мерзімге жасалған Сақтандыру келісімі.

Қысқа мерзімді Сақтандыру келісімдері бойынша сақтандыру жарнасын (СП қ.) есептеу тәртібі келесі формула бойынша анықталады (формула 2):

$$\text{СП кр.} = \text{СП год} \times \text{К}, \quad (2)$$

мұндағы:

СП жыл – жылдық есептеулер бойынша сақтандыру жарнасы;

К – Сақтандыру келісімінің болжанған әрекет ету мерзіміне сәйкес толық айлардағы коэффициент (аяқталмаған күнтізбелік ай толық ай ретінде есептеледі).

К 1-кестеге сәйкес анықталады.

7. САҚТАНДЫРУ КЕЛІСІМІНІҢ МЕРЗІМІ ЖӘНЕ ОРНЫ

7.1. Сақтандыру келісімінің әрекет ету мерзімі тараптардың келісімімен белгіленеді.

7.2. Сақтандыру келісімі тараптар үшін келісімде көрсетілген күннен бастап күшіне енеді және міндетті болады.

8. САҚТАНДЫРУ КЕЛІСІМІН ЖАСАУ ТӘРТІБІ

8.1. Сақтандыру келісімі АҚ-ға иелік ету, пайдалану және распоряжение құқықтары тиісті құжаттармен расталған заңды тұлға немесе құқықтық қабілеті бар азаматпен жасалады.

8.2. Сақтандыру келісімін жасауға негіз – Сақтанушының жазбаша өтініші, онда сақтандыру жағдайының пайда болу ықтималдығын және мүмкін зиян мөлшерін анықтауда маңызды барлық мәліметтер көрсетілуі тиіс. Өтініш Сақтандыру келісімінің ажырамас бөлігі болып табылады.

8.3. Өтініште және Сақтандырушының қосымша жазбаша сұрауларына берілген жауаптардағы деректердің дұрыстығы мен толықтығы үшін жауапкершілік Сақтанушыға жүктеледі.

8.4. Сақтандыру келісімі тараптар сақтандыру шарттары бойынша келісімге келгеннен кейін, Сақтандырушының объектіні міндетті түрде тексеруінен, оның зақымдарын сипаттауынан (бар болса) және сақтандыру жарнасын есептеуінен кейін рәсімделеді.

8.5. Сақтанушы Сақтандыру келісімін жасаған кезде сақтандыру төлемдерін алу үшін Пайда алушыны тағайындауға құқылы. Сақтандыру жағдайы туындағанға дейін, келісім әрекет ететін кезеңде, Сақтанушы өз қалауы бойынша Пайда алушыны ауыстыруға құқылы, бұл туралы алдын ала Сақтандырушыға жазбаша хабарлануы тиіс.

8.6. Сақтанушы Сақтандыру келісімін жасаған кезде, сондай-ақ оның әрекет ету мерзімі ішінде сақтандыру жағдайы туындағанға дейін, заңды түрде сақтандырылған АҚ-ны басқаруға рұқсаты бар тұлғаларды қосуға және Пайда алушыны сақтандыру төлемін алу үшін тағайындауға құқылы.

8.7. Егер Сақтанушы Сақтандыру келісімін жоғалтса, Сақтандырушы Сақтанушының жазбаша өтініші негізінде оған көшірмесін береді.

8.8. Сақтандыру келісімінің шарттарын өзгерту Сақтанушы мен Сақтандырушының өзара келісімі бойынша жүзеге асырылады, бір тараптың өтініші бойынша, екінші тарап оны алған күннен бастап бес күн ішінде және тараптар қосымша келісімшарт жасайды.

8.9. Егер тараптардың біреуі Сақтандыру келісіміне өзгерістер енгізуге келісім бермесе, бес күн ішінде келісімнің бұрынғы шарттарымен әрекет етуі немесе оны тоқтату мәселесі шешіледі.

Өтінішті алған күннен 8.8-тармаққа сәйкес шешім қабылданған күнге дейін Сақтандыру келісімі бұрынғы шарттар бойынша әрекет етуді жалғастырады.

9. ТАРАПТАРДЫҢ ҚҰҚЫҚТАРЫ МЕН МІНДЕТТЕРІ

9.1. Сақтанушы құқылы:

- Сақтандырушыдан сақтандыру шарттары мен Ережелерін, өз құқықтары мен міндеттерін түсіндіруді талап етуге;
- Пайда алушыны тағайындауға;
- Сақтандырушының келісімімен Сақтандыру келісімінің шарттарын өзгертуге;
- Келісім жоғалған жағдайда оның көшірмесін алуға;
- Зиян мөлшерін бағалау үшін тәуелсіз сарапшы қызметін пайдалану;
- Зиян мөлшерін бағалау нәтижелері мен сақтандыру төлемін есептеуді Сақтандырушы немесе тәуелсіз сарапшы жасаған нәтижелерімен танысу;
- Сақтандыру шарттарына сәйкес Сақтандыру келісімін мерзімінен бұрын тоқтата алу;
- Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен Сақтандырушының сақтандыру төлемін орындаудан бас тартуы немесе оның мөлшерін азайту шешіміне қарсы шығуға;
- Сақтандыру келісінде қарастырылған жағдайлар мен тәртіп бойынша сақтандыру төлемін алуға.

9.2. Сақтанушы міндетті:

- Сақтандыру келісімін жасаған кезде Сақтандырушыға алдыңғы Сақтандыру келісімдері, сақтандыру жағдайлары, сақтандыру төлемдері және сақтандыру тәуекелін бағалау және келісім жасау үшін қажет басқа мәліметтерді беру;
- Келісім жасалған сәтте басқа Сақтанушылармен жасалған немесе жасалатын келісімдер туралы жазбаша хабарлау, тәуекелдер, сақтандыру сомалары, келісім нөмірлері және олардың әрекет ету мерзімін көрсету;
- Сақтандыру жарнасын келісімде белгіленген мөлшерде, тәртіпте және мерзімде төлеу;
- АТ тіркеу деректеріндегі өзгерістер, басқа сақтандыру келісімдері және сақтандыру тәуекелін арттыруға ықпал етуі мүмкін басқа өзгерістер туралы 3 жұмыс күні ішінде Сақтандырушыға хабарлау;
- Сақтандыру жағдайынан туындайтын шығындарды азайтуға шара қолдану;
- АК-ны күту, жөндеу және техникалық пайдалану талаптарын сақтау;
- Сақтандыру жағдайы туындаған кезде осы Ережелердің 10-бөлімі талаптарына сәйкес әрекет ету;
- Зиян келтірген тұлғаға қарсы кері талап құқығын Сақтандырушыға беру;
- «Ұрлау», «Үшінші тұлғалардың заңсыз әрекеттері (ұрлық, тонау, хулигандық)» тәуекелдері бойынша сақтандыру төлемі жүзеге асқаннан кейін, жоғалған немесе ұрланған АК немесе басқа сақтандырылған мүлік қайтарылған жағдайда, Сақтандырушыға сақтандыру төлемін жөндеу шығындарын шегергеннен кейін қайтару;
- Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген мерзімде, Сақтанушы немесе Пайда алушының сақтандыру төлемін алуға толық немесе ішінара құқығын жоятын жағдай анықталса, Сақтандырушыға сақтандыру төлемін толық көлемде қайтару;
- АК зақымдарын жөндеу немесе капиталды жөндеу кезінде сақтандыру мерзімі ішінде Сақтандырушыға жазбаша өтініш беру және АТ-ны тексеруге ұсыну.

9.3. Сақтандырушы құқылы:

- Сақтандыру келісімін жасаған кезде Сақтанушыдан осы Ережелерге сәйкес ақпаратты, оның ішінде алдыңғы келісімдер, сақтандыру жағдайлары мен төлемдері туралы мәліметтерді талап ету;
- Сақтанушы ұсынған ақпаратты және келісім шарттарын орындауын тексеру;
- Сақтанушыдан және компетенциясына байланысты мемлекеттік органдардан сақтандыру жағдайының болғанын және зиян мөлшерін растайтын құжаттарды сұрату;
- Зақымдалған немесе жойылған мүлікті тексеру және бағалау, сақтандыру жағдайының себептері мен басқа да жағдайларын анықтау;
- Сақтандыру жағдайы туындаған кезде зиян мөлшерін бағалау және сақтандыру төлемін анықтау үшін тәуелсіз сарапшы қызметін пайдалану;
- Зиян келтірген тұлғаға қарсы кері талап құқығын қолдану;
- Ұрлау, ұрлық немесе зақымдану/жою жағдайында сақтандыру төлемі сақтандыру сомасына тең болғанда сақтандырылған АТ немесе басқа мүлікті өз меншігіне алу;
- Барлық жағдайларды анықтау үшін сақтандыру төлемін кейінге қалдыру;
- Қазақстан Республикасының заңнамасы мен Сақтандыру келісімі бойынша сақтандыру төлемінен толық немесе ішінара бас тарту.

9.4. Сақтандырушы міндетті:

- Сақтанушыға (Сақтандырылғанға) сақтандыру шарттарымен таныстыру және оның сұрауы бойынша (жөнелту арқылы) осы Ережелердің көшірмесін ұсыну;
- Осы Ережелерде көзделген жағдайларда Сақтандыру келісіміне өзгерістер енгізу;
- Сақтандыру жағдайы туралы хабарлама алған кезде оны дереу тіркеу;
- Сақтандыру жағдайы туындаған кезде Сақтандыру келісімінде белгіленген мөлшерде, тәртіпте және мерзімде сақтандыру төлемін жасау;
- Сақтандыру жағдайы кезінде шығындарды азайту немесе болдырмауға жұмсаған шығындарды Сақтанушыға (Пайда алушыға) өтеу;

- Сақтандыру құпиялылығын қамтамасыз ету.
- 9.5. Сақтанушының осы Ережелерде көрсетілген міндеттері Пайда алушыға да бірдей қолданылады. Пайда алушының осы міндеттерді орындамауы Сақтанушының орындамауының салдарымен тең болып есептеледі.
- 9.6. Сақтандыру келісімінің шарттарында тараптардың құқықтары мен міндеттерінің басқа тізімі қарастырылуы мүмкін.

10. САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙЫ ТУЫНДАҒАНДА САҚТАНУШЫНЫҢ ӘРЕКЕТТЕРІ

10.1. Сақтандыру жағдайы туындаған кезде Сақтанушы міндетті:

- Қолдағы жағдайға сәйкес ақылға қонымды және мүмкін шараларды қабылдау, мүмкін зиянды болдырмау немесе азайту, соның ішінде мүлікті сақтау және зардап шеккендерге көмек көрсету;
- Сақтандыру жағдайы туралы тиісті органдар мен қызметтерге дереу хабарлау (полиция бөлімшелері немесе жол полициясы, өрт қауіпсіздігі қызметі, жедел медициналық көмек қызметі, авариялық қызметтер), тек жол-көлік оқиғаларына қатысты емес жағдайларды қоспағанда (мысалы, терезелерді тастар немесе басқа заттар зақымдауы, автокөліктердің тұрақта зақымдалуы, гаражға кіргенде немесе шыққанда зақымдалуы); сонымен қатар, алкогольдік, есірткілік немесе токсикоманикалық мас күйде болу жағдайын медициналық тексеруден өткізу;
- Сақтандыру жағдайы туралы ақпаратты алғаннан кейін 3 жұмыс күні ішінде, ал «Ұрлау», «Зақым», «Үшінші тұлғалардың заңсыз әрекеттері (ұрлық, тонау, хулигандық)» тәуекелдері бойынша мүмкіндігінше тезірек, Сақтандырушыға кез келген қолжетімді жолмен хабарлау, хабарламада оқиға орны, уақыты және барлық жағдайлар көрсетілуі тиіс. Ауызша хабарлама 24 сағат ішінде жазбаша түрде расталуы керек. Егер Сақтанушы көрсетілген әрекеттерді орындауға мүмкіндігі болмаған жағдайда, бұл құжатпен расталуы тиіс;
- Апаттан кейін мүліктің сақталуын қамтамасыз ету үшін барлық мүмкін шараларды қабылдау, оны Сақтандырушы өкілі тексергенге дейін бастапқы күйінде ұстау; Сақтандырушыға осы Ережелердің 11-бөлігінде көзделген құжаттарды ұсыну.

11. САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙЫНЫҢ ТУЫНДАҒАНЫН ЖӘНЕ ЗИЯН МӨЛШЕРІН РАСТАЙТЫН ҚҰЖАТТАР ТІЗІМІ

11.1. Сақтандыру жағдайының болғанын және одан келтірілген зиянды дәлелдеу міндеті Сақтанушыға жүктеледі.

11.2. Сақтандыру жағдайы туындаған кезде Сақтанушы сақтандыру төлемін жасау үшін қажетті құжаттарды ұсынуға міндетті:

- Сақтандыру жағдайы туралы өтініш;
- Сақтандыру келісімі (немесе оның көшірмесі);
- Сақтандыру жағдайының болғанын растайтын құжат;
- Егер сақтандыру жағдайы ЖКО нәтижесінде туындаған болса, көлік апаты кезінде алкогольдік мас күйде болу жөніндегі медициналық тексеру хаттамасы;
- Тәуелсіз сарапшы жүргізген зиян мөлшерін бағалау құжаттары;
- Сақтандыру жағдайынан туындаған шығындарды болдырмау немесе азайту мақсатында Сақтанушының жұмсаған шығындарын растайтын құжаттар (өрт қызметі, медициналық қызмет, құтқару қызметі, эвакуатор қызметі);
- Көлікті басқарған тұлғаның жүргізуші куәлігінің көшірмесі және осы көлікті басқаруға құқылы екенін растайтын құжаттың көшірмесі;
- Пайда алушының жеке куәлігінің көшірмесі (жеке тұлға үшін) немесе заңды тұлға өкіліне берілген сенімхаттың түпнұсқасы;
- Көлік құралының тіркеу куәлігі, көлікті пайдалану және распоряжение жасауға берілген барлық сенімхаттар, ҚР ІІМ органдарының қылмыстық істі қозғау және тоқтату туралы шешімдері,

«абандон» (Сақтанушының АК-ны Сақтандырушы меншігіне беруі), сондай-ақ кілттер жинағы (түпнұсқалар) – «Ұрлау» тәуекелі бойынша сақтандыру жағдайында;

- Сақтандыру шарттарында көзделген басқа да құжаттар.

12. КЕЛТІРІЛГЕН ЗИЯН МӨЛШЕРІН ЖӘНЕ САҚТАНДЫРУ ТӨЛЕМІН АНЫҚТАУ

12.1. Зиян мөлшері Сақтандырушы тарапынан Сақтанушының жазбаша өтінішіне және сақтандыру жағдайы туындаған сәттегі зақымдалған АК-ның сараптамасы негізінде анықталады. Сараптама Сақтанушының қаражатына жүргізіледі.

12.2. Сақтандыру сомасының шегінде сақтандыру өтемінің максималды төлем сомалары – жауапкершілік лимиттері белгіленуі мүмкін.

12.3. Зиян келесі жағдайларда анықталады:

- **АК ұрланған жағдайда** – оның нарықтық құны мөлшерінде;
- **АК толық жойылған жағдайда** – оның нарықтық құны мөлшерінде, қолданысқа жарамды қалдықтардың құнын шегеріп. АК техникалық жағынан қалпына келтірілмейтін немесе экономикалық негізсіз болған жағдайда жойылған деп есептеледі. Қалпына келтіру шығындары оның нарықтық құнының 80%-дан асатын болса, экономикалық негізсіз деп есептеледі;
- **АК зақымданған жағдайда** – оны қалпына келтіруге кеткен шығындар мөлшерінде. Қалпына келтіру шығындарына зақымдалған мүлікті қалпына келтіру үшін қажетті материалдар мен қосалқы бөлшектер шығындары, сондай-ақ жөндеу жұмыстарының төлемдері кіреді, сонымен қатар жөндеу кезінде алынған бөлшектердің тозуы ескеріледі.

Осыған байланысты:

- АК зақымдалған бөлшектер мен жабдықтарды жаңаға ауыстыру жөндеу процесінде оларды қайта пайдалану мүмкін болмайтын жағдайда ғана есепке алынады, жалпы амортизациялық тозуды ескере отырып;
- АК доңғалақ шиналары мен дискілерінің зақымдануы немесе толық жойылуы тек басқа сақтандырумен қамтылатын залалдар осы оқиғамен тікелей немесе жанама байланысты болған жағдайда ғана өтеледі;
- Сақтандырушы жасырын зақымдар мен дефектілерді жөндеу барысында анықталған және құжаттармен расталған шығындарды қосымша есептеу негізінде Сақтанушының өтініші бойынша өтейді;
- Сақтандыру төлемінің мөлшері Сақтанушының АК-ны қалпына келтіруге кеткен нақты шығынынан аспауы тиіс және осы тәуекел бойынша Сақтандыру келісімінде белгіленген сақтандыру сомасынан асып кетпейді.

12.4. Сақтандыру төлемі бұрын жасалған төлемдерді ескере отырып, сақтандыру сомасының шегінде жүргізіледі.

12.5. Егер сақтандыру жағдайы туындаған сәтте сақтандыру сомасы сақтандырылған АК-ның нарықтық құнынан төмен болса, сақтандыру төлемі төмендегідей формула бойынша анықталады:

$$CVY_x \frac{C}{CI} - F \quad (3)$$

белгіленімдер:

Y – сақтандыру жағдайы туындаған сәттегі сақтандырылған АК құны негізінде анықталған зиян мөлшері;

C – сақтандыру сомасы;

CI – сақтандыру келісімін жасаған кездегі мүліктің нақты құны;

F – франшиза (бар болған жағдайда).

12.6. Егер сақтандыру жағдайы туындаған сәтте сақтандыру сомасы АТ нақты құнынан жоғары болса, сақтандыру сомасының келісім жасалған күнгі нақты құннан асатын бөлігі бойынша сақтандыру жарамсыз болып есептеледі.

Сақтандыру сомасының нақты құнға сәйкес еместігі Сақтандырушы тарапынан сақтандыру жағдайы туындаған кезде анықталуы мүмкін.

12.7. «Қосымша жабдыққа келтірілген зиян» тәуекелі бойынша АҚ-ға келтірілген зиян мөлшері зақымдалған мүлікті қалпына келтіру құнының есебінен және сақтандыру жағдайы туындағанға дейінгі амортизация (тозу) шегерімімен анықталады.

12.8. ЖКО кезінде жүргізуші және/немесе жолаушылар орындарын сақтандыру жүйесі бойынша сақтандыру төлемінің мөлшері тиісті органдардың құжаттарына сүйене отырып есептеледі және зиян түріне байланысты сақтандыру сомасының пайыздық мөлшерінде анықталады:

12.8.1. Өлім – 100%;

12.8.2. Мүгедектік анықталған жағдайда: I топ – 80%, II топ – 65%, III топ – 50%;

12.8.3. Уақытша еңбекке жарамсыздық – стационарлық және/немесе амбулаторлық емделген әр күнге сақтандыру сомасының 0,2%, бірақ жалпы сомасы сақтандыру сомасының 45%-ынан аспайды.

12.9. Сақтандыру төлемі сақтандыру сомасынан аспауы тиіс. Егер зиян бірнеше зардап шеккенге келтірілген болса және жалпы зиян мөлшері сақтандыру сомасынан асып кетсе, әрбір зардап шеккенге төленетін төлем оларға келтірілген зиянның жалпы зиянға қатынасына пропорционалды есептеледі.

12.10. Егер сақтандыру сомасы АҚ нақты құнынан төмен болса, сақтандыру келісінде төлем мөлшерін анықтаудың басқа тәртібі көзделуі мүмкін.

13. САҚТАНДЫРУ ТӨЛЕМІН ЖАСАУ ТӘРТІБІ ЖӘНЕ ШАРТТАРЫ

13.1. Сақтандыру төлемі Сақтандырушы тарапынан сақтандыру жағдайының себептері мен жағдайлары, зиян мөлшері анықталғаннан кейін, сондай-ақ Страхователь (Выгодоприобретатель) тарапынан 11-бөлімде көрсетілген құжаттар ұсынылғаннан кейін жүзеге асырылады.

13.2. «Ұрлау», «Үшінші тұлғалардың заңсыз әрекеттері (ұрлық, тонау, бұзақылық)» тәуекелдері немесе АҚ-ның «Табиғи апаттан келетін зиян», «Басқа күтпеген оқиғалардан келетін зиян», «ЖКО кезінде зиян» тәуекелдері бойынша біржолғы сақтандыру төлемі (Толық жойылу шарттары бойынша) үшін міндетті шарт – Сақтандырушы мен АТ меншік иесі арасында келісім жасау, онда:

- Сақтандырылған АҚ немесе оның қалдықтарына құқықты заңды түрде Сақтандырушыға беру және құжаттарды рәсімдеу;
- Егер сақтандырылған АҚ табылса, Страхователь (Выгодоприобретатель) 15 күн ішінде сақтандыру төлемін қалпына келтіру шығындарын шегеріп қайтаруы тиіс;
- АҚ жөндеу кезінде ауыстырылатын бөлшектерді Сақтандырушыға қайтару. Мұндай бөлшектерді беру шығындары Сақтандырушыға жүктелмейді;
- Сақтандыру шартында көрсетілген басқа шарттар.

13.3. Сақтандырушы Страхователь (Выгодоприобретатель) тарапынан төлемді келесі жағдайларда төлем жасамауға құқылы:

- Страхователь, Выгодоприобретатель немесе АҚ-ны заңды түрде басқаруға рұқсаты бар тұлғаның оқиғаның болуына бағытталған немесе оны қозғаған қасақана әрекеттері (қажетті өзін-өзі қорғау немесе шұғыл қажеттілік жағдайларын қоспағанда);
- АҚ-ны тиісті санаттағы жүргізуші куәлігі жоқ адам басқаруы немесе Договорде көрсетілмеген құқықпен басқаруы;
- Оқиға кезінде АҚ-ны басқарған тұлғаның алкогольдік, есірткілік, дәрілік немесе басқа мас күйінде болуы;
- Сақтандыру объектісі, тәуекел, оқиға және оның салдары туралы Страхователь тарапынан әдейі жалған ақпарат беру немесе басқа сақтандыру келісімдерін хабарламау;
- Сақтандыру жағдайы кезінде АҚ-ны қорғауға бағытталған шараларды қабылдамау;

- Сақтандыру объектісін мақсатсыз пайдалану немесе Страхователь білуі немесе білуі тиіс техникалық ақаумен пайдалану;
- Сақтандыру жағдайының себептерін анықтау мен зиян мөлшерін есептеуге Сақтандырушыға кедергі жасау;
- Сақтандыру жағдайы үшін жауапты тұлғаға құқық талап ету немесе қажетті құжаттарды беру құқығынан бас тарту;
- Оқиға Договор күшіне енгенге дейін болған немесе уақытында хабарланбаған;
- Сақтандыру жағдайы туралы құзыретті органдардың қорытындысы жоқ болса (сақтандыру шартында өзгеше көрсетілмесе);
- АТ дөңгелек шиналары мен дискілерінің зақымдануы немесе толық жойылуы, егер басқа зақым болмаса;
- Сақтандыру шартында көрсетілген басқа оқиғалар.

13.4. Сақтандырушы келесі зияндарды өтеуге міндетті емес:

- Моральдық зиян;
- Табыстан айрылу;
- Сақтандыру жағдайын дәлелдеу, АТ сақтау және тасымалдау шығындары;
- АК-ның тауарлық құнының жоғалуы;
- Ұрланған АК-пен бірге ұрланған сигнализация және антиұрлық құрылғылары, қақпақтар;
- Сақтандырудан бұрынғы жағдаймен салыстырғанда АК-ны жақсарту немесе жаңарту шығындары;
- Сақтандырушының жауапкершілік шегінен асқан зиян;
- Сақтандыру төлемін жасау үшін қажетті құжаттарды немесе шарттардағы талаптарды орындамаған зиян;
- Сақтандыру шартында көрсетілмеген басқа зияндар.

14. САҚТАНДЫРУ ТӨЛЕМІН ЖАСАУ ҮШІН ҚАЖЕТТІ ҚҰЖАТТАР ЖОҚ БОЛҒАН ЖАҒДАЙДА САҚТАНДЫРУШЫНЫ НЕГЕ ХАБАРЛАУ МЕРЗІМІ

14.1. Егер Страхователь (Сақтандырылған, Выгодоприобретатель) немесе олардың өкілі сақтандыру төлемін жасау үшін қажетті барлық құжаттарды ұсынбаса, Сақтандырушы оларды жетіспейтін құжаттар туралы хабардар етуге міндетті. Бұл хабарламаны Сақтандырушы сақтандыру төлемі туралы жазбаша өтініш алған күннен бастап 7 (жеті) жұмыс күні ішінде жасауға тиіс.

15. САҚТАНДЫРУ ТӨЛЕМІН ЖАСАУ НЕГЕ ҚАРАМА-ҚАЙШЫ ШЕШІМ ҚАБЫЛДАУ МЕРЗІМІ

15.1. Сақтандыру төлемі Сақтандырушы тарапынан соңғы құжат алынған күннен бастап 15 (он бес) жұмыс күні ішінде жүзеге асырылады. Бұл құжат сақтандыру оқиғасының фактісін және оның салдарын растайды.

15.2. Сақтандыру төлемін жасау мерзімі ұзаруы мүмкін:

- «Ұрлау», «Үшінші тұлғалардың заңсыз әрекеттері (ұрыстық, тонау, бұзақылық)» тәуекелдері бойынша – 2 айға дейін;
- Басқа тәуекелдер бойынша – 1 айға дейін, егер сақтандыру оқиғасының жағдайларын қосымша тексеру қажет болса;
- Егер Сақтандырушы немесе оның өкілетті тұлғаларына қарсы компетентті органдар тарапынан қылмыстық іс қозғалып, залал тудырған жағдайларды тергеу жүргізілсе – тергеу аяқталғанға дейін.

15.3. Сақтандыру төлемін жүзеге асырмау үшін Сақтандырушының негіздері:

- Сақтандырушы залал келтірген тұлғадан тиісті өтем алған жағдайда;
- Сақтандыру оқиғасы туралы Сақтандырушыға хабарлама бермеу немесе кешіктіру (өзге жағдайлар осы Ережелер мен Сақтандыру келісімінде көрсетілген болса, ерекшелік бар);

- Басқа жағдайлар, сақтандыру шарттарында көрсетілген.

15.4. Егер Сақтандырушы толық немесе ішінара төлем жасауға бас тарту туралы шешім қабылдаса, ол соңғы құжат алынған күннен бастап 15 (он бес) жұмыс күні ішінде Сақтандырушыға (Выгодоприобретательге) жазбаша түрде бас тарту себептерін түсіндіріп береді.

16. САҚТАНДЫРУ КЕЛІСІМІН АЯҚТАУ ШАРТТАРЫ

16.1. Сақтандыру келісімінің әрекеті тоқтатылады:

- Сақтандыру келісімінде белгіленген мерзімнің соңғы күні сағат 24:00-де;
- Сақтандыру төлемі сақтандыру сомасында жасалған жағдайда;
- Келісімде көрсетілген мерзімде кезекті сақтандыру жарнасын төлемеген жағдайда, ол күні сағат 24:00-де;
- Сақтандыру шарттарында қарастырылған басқа жағдайларда.

16.2. Сақтандыру келісімін мерзімінен бұрын тоқтату үшін бастамашы тарап басқа тарапқа жазбаша хабарлау қажет:

- сақтандыру объектісі өмір сүруін тоқтатқан кезде;
- Сақтандырушы объектіні иеленуші Страхователь тарапынан ауыстырылғанда, егер Сақтандырушы бұл ауыстыруға қарсы болса, ал келісімде өзгеше шарт белгіленбеген болса;
- Сақтандыру жағдайы туындау мүмкіндігі жойылып, сақтандыру тәуекелі басқа себептермен тоқтаған жағдайда;
- Сақтандырушының ерікті түрде жабылуы.

16.3. Осы жағдайларда сақтандыру келісімі, келісімді тоқтатуға негіз болып табылатын оқиға орын алған сәттен бастап тоқтатылған деп саналады, және мүдделі тарап басқа тарапты дереу хабардар етуі тиіс.

16.4. Сақтанушының талабы бойынша сақтандыру шарты мерзімінен бұрын тоқтатылған жағдайда, Сақтандырушы Сақтанушыға сақтандыру шартының пайдаланылмаған кезеңі үшін төленген сақтандыру сыйлықақыларын қайтарады. Бұл ретте сақтандыру сыйлықақысы сомасының 25%-ын құрайтын жұмсалған шығындар, сондай-ақ осы сақтандыру объектісіне қатысты сақтандыру шарты бойынша жүзеге асырылған сақтандыру төлемдері шегеріледі.

Сақтандыру шартын мерзімінен бұрын бұзу кезінде сақтандыру сыйлықақысының бір бөлігін ұстап қалуды есептеу кестесі

Келісім күшіне енген сәттен бастап оны мерзімінен бұрын тоқтату сәтіне дейін өткен мерзім	15 күнг е дейі н	16 күнн ен 1 айға дейі н	1 күнн ен 2 айға дейі н	2 күнн ен 3 айға дейі н	3 күнн ен 4 айға дейі н	4 күнн ен 5 айға дейі н	5 күнн ен 6 айға дейі н	6 күнн ен 7 айға дейі н	7 күнн ен 8 айға дейі н	8 күнн ен 9 айға дейі н	9 күнн ен 10 айға дейі н	10 күнн ен 11 айға дейі н	11- ден көп
Сақтандырушы ұстайтын сақтандыру сыйлықақының мөлшері (жылдық сақтандыру сыйлықақысына н % бойынша)	15	20	30	40	50	60	70	75	80	85	90	95	100

Егер Сақтанушының талаптары Сақтандырушының Сақтандыру келісімінің шарттарын орындамауы немесе дұрыс орындамауымен байланысты болса, онда Сақтандырушы Сақтанушыға төленген сақтандыру премияларын толық көлемде қайтарады.

16.5. Егер Сақтандыру келісімі Сақтандырушының талабымен мерзімінен бұрын тоқтатылса, Сақтандырушы келісімнің қолданылмаған кезеңі үшін төленген сақтандыру премияларын жалпы сақтандыру премиясының 25%-ын құрайтын шығындарды және объектіге қатысты жасалған сақтандыру төлемдерін шегеріп қайтарады. Егер Сақтандырушының талаптары Сақтанушының Сақтандыру келісімінің шарттарын орындамауымен немесе дұрыс орындамауымен байланысты болса, онда Сақтандырушы Сақтанушыға төленген сақтандыру премияларын қайтармайды.

17. ЗИЯН КЕЛТІРГЕН ТҰЛҒАҒА ҚАТЫСТЫ КЕРІ ТАЛАП ҚҰҚЫҒЫ

17.1. Сақтандыру төлемін жүзеге асырған Сақтандырушыға, төленген сома шегінде, Сақтанушының немесе сақтандыру төлемін алған тұлғаның Сақтандырушы өтеген шығындар үшін жауапты тұлғаға қатысты кері талап қою құқығы өтеді.

17.2. Сақтанушы сақтандыру төлемін алғаннан кейін 72 сағат ішінде Сақтандырушыға осы талап құқығын іске асыру үшін қажет барлық қолындағы құжаттарды (оқиғаның мән-жайын тексеретін органдармен хат алмасу, сот шешімдері, ПБ анықтамалары, құзыретті органдардың қаулылары, тұратын жері туралы мәліметтер, қолхаттар, кінәлі тұлғаның өтініштері, хаттамалар, тізімдер және т.б.) тапсыруға міндетті. Көрсетілген құжаттар Сақтандырушыға түпнұсқа түрінде берілуі тиіс.

17.3. Егер Сақтанушы (Пайда алушы) Сақтандырушы өтеген шығындарға жауапты тұлғаға қатысты талап қою құқығынан бас тартса немесе Сақтанушының (Пайда алушының) кінәсінен бұл құқықты жүзеге асыру мүмкін болмаса, онда Сақтандырушы сақтандыру төлемін толық немесе тиісті бөлігінде төлеуден босатылады және артық төленген соманы қайтаруды талап етуге құқылы.

17.4. Сақтанушы Сақтандырушыға келтірілген залал үшін жауапты тұлғаға қатысты талап қою құқығын сақтандыру төлемі сомасынан жоғары көлемде, сондай-ақ осы тұлғаға қатысты өзге де талаптарды беруге құқылы.

17.5. Қажет болған жағдайда, сақтандыру оқиғасына кінәлі тұлғаға қатысты Сақтандырушының регресс талап ету құқығын жүзеге асыру үшін Сақтанушы қосымша түрде жазбаша растаулар беру және басқа да мүмкін болатын көмекті көрсетуге міндетті.

18. ҚОСАРЛАНҒАН САҚТАНДЫРУ

18.1. АК екі рет сақтандырылған жағдайда әрбір Сақтандырушы Сақтанушы алдында өзімен жасалған Сақтандыру шарты шегінде жауапкершілік көтереді. Алайда Сақтанушы барлық Сақтандырушылардан алатын сақтандыру төлемдерінің жалпы сомасы нақты келтірілген зиян мөлшерінен аспауы тиіс.

18.2. Бұл ретте Сақтанушы кез келген Сақтандырушыдан өзімен жасалған Сақтандыру шартында көзделген сақтандыру сомасы көлемінде сақтандыру төлемін алуға құқылы. Егер алынған сақтандыру төлемі нақты зиянды толық өтемесе, Сақтанушы жетіспейтін соманы басқа Сақтандырушыдан алуға құқылы.

18.3. Егер келтірілген зиян басқа Сақтандырушылармен өтелуіне байланысты Сақтандырушы сақтандыру төлемін толық немесе ішінара төлеуден босатылса, онда ол Сақтанушыға жұмсалған шығындарды шегеріп, сақтандыру сыйлықақысының тиісті бөлігін қайтаруға міндетті.

19. САҚТАНДЫРУ ШАРТЫНЫҢ ЖАРАМСЫЗДЫҒЫ

19.1. Сақтандыру шарты жасалған күннен бастап жарамсыз деп танылады, егер:

- шарт жасалған кезде сақтандыру объектісі болмаған болса;
- Сақтанушының сақтандырылған АК-ны сақтауға мүддесі болмаған жағдайда;
- сақтандыру объектісі ретінде соттың заңды күшіне енген шешімі негізінде тәркіленуге жататын АК немесе қылмыстық жолмен алынған не қылмыс заты болып табылатын мүлік көрсетілген болса;

- сақтандыру жағдайы ретінде орын алу ықтималдығы мен кездейсоқтық белгілері жоқ, шарт әрекет ету мерзімі ішінде міндетті түрде болатын оқиға көрсетілген болса және бұл туралы Сақтанушы алдын ала білген болса;

- Сақтанушы сақтандыру шартын жасасу кезінде заңсыз пайда табуды мақсат еткен болса, соның ішінде сақтандыру жағдайы орын алғаннан кейін шарт жасасқан жағдайда.

19.2. Егер сот сақтандыру шартын жарамсыз деп тану туралы шешім қабылдаса, онда шарт жасалған күннен бастап жарамсыз болып есептеледі.

19.3. Жасалған сақтандыру шартының жарамсыздығының салдары Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына сәйкес анықталады.

20. ДАУЛАРДЫ ШЕШУ ТӘРТІБІ

20.1. Сақтандыру шарты бойынша Сақтандырушы мен Сақтанушы немесе Пайда алушы арасында туындайтын даулар келіссөздер арқылы шешіледі, ал келісімге қол жеткізілмеген жағдайда Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен қаралады.

20.2. Сақтандыру шартынан туындайтын талаптар (шағымдар) Сақтандырушыға Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген жалпы талап қою мерзімі шегінде қойылуы мүмкін.

20.3. Залалдың себептері мен мөлшері туралы дау туындаған жағдайда, тараптардың әрқайсысы қосымша сараптама жүргізуді талап етуге құқылы. Сараптама оны жүргізуді талап еткен тараптың есебінен жүргізіледі.

21. ҚОСЫМША ШАРТТАР

21.1. Сақтандыру шартына қатысты кез келген хабарламалар, келісімдер, өтініштер, ескертулер, түсіндірмелер, өзгерістер мен толықтырулар жазбаша түрде рәсімделуі тиіс.

21.2. Кез келген хабарлама оның жіберілгенін растауға мүмкіндік беретін тәсілмен жіберілуі тиіс.

21.3. Сақтандыру шартын жасасу кезінде Сақтанушы мен Сақтандырушы осы Ережелердің кейбір ережелерін қолданбау туралы келісіп, сондай-ақ қолданыстағы заңнаманың талаптарына сәйкес сақтандыру шарттарына қосымша шарттар енгізе алады.